

Vi er en organisasjon i rask utvikling.

For å møte mulighetene og utfordringene de neste årene har vi definert ni strategiske satsinger innen våre kjerneoppgaver kunnskap, beredskap og infrastruktur.

Dette er vår strategi mot 2024.

FNs bærekraftsmål

Folkehelsemål i Norge

Flere leveår
Bedre leveår
Jevnere kår

Tre kjerneoppgaver

Kunnskap

Mer, bedre og raskere kunnskap
for helse og bærekraftige tjenester

Utfordringer

Helseulikhetene
blir større

Aldring i Norge
og befolkningsvekst
i verden

Krevende prioritering
i helse- og omsorgs-
tjenesten

Overflod
av informasjon

Muligheter

Befolkningen er
opptatt av helse

Stadig mer omfattende
helsesdata

Tillit til stat og
demokrati i Norge

Levealderen øker

Beredskap

Nye løsninger for å beskytte liv og helse

Utfordringer

Migrasjon
og globalisering

Endringer i klima
og miljø

Resistente bakterier

Nye utbrudd
over landegrensene

Muligheter

Stabilt helsesystem

Nye diagnostiske
muligheter

Politisk bevissthet
om beredskap

Nye internasjonale
initiativ

Infrastruktur

Fremtidens helsedata, laboratorier og tjenester

Utfordringer

Infrastruktur blir raskt utdatert

Nye aktører samler helsedata

Personvern

Utviklingen krever ny kompetanse

Muligheter

Teknologi blir stadig billigere

Helt nye analysemuligheter

Politisk satsing på e-helse

Digitale løsninger for å håndtere data

Ni satsinger

1

Sterke i krise

Vi skal være pålitelige rådgivere under kriser og ha ledende ekspertise på krisehåndtering.

Noen helsekriser rammer akutt og krever ekstraordinær innsats. I folkehelsekriser skal instituttet være i kunnskapsfronten internasjonalt og tilby informasjon, råd og infrastruktur av høy kvalitet og til riktig tid. Det betyr at vi skal ta i bruk det beste innen forskning, teknologi og innovasjon.

For å være sterke faglige rådgivere må vi også være godt organisert. Vi skal oppskalere responser effektivt og bidra til godt samarbeid i og utenfor forvaltningen og på tvers av sektorer under kriser. Vi skal utvikle oss raskt for å holde tritt med endringene i truslene vi møter i verden rundt oss.

Koronapandemien har vist at det er store muligheter for å styrke beredskapsarbeidet i Norge. Folkehelseinstituttet skal være pådriver for å utvikle et verdensledende kunnskapssystem til bruk i og mellom kriser. Det innebærer blant annet ny digital infrastruktur og kapasitet til forskning på tiltak og sosial ulikhet under kriser.

2

Helsesdata i sanntid

Vi skal korte ned veien fra helsedata til samfunnsnyttige analyser.

I årene som kommer vil infrastrukturen for helsedata i Norge bli radikalt endret. Norske helseregistre og befolkningsundersøkelser er allerede i verdensklasse, men det uutnyttede potensialet til å skape verdier for samfunnet er stort.

Folkehelseinstituttet skal ta i bruk nye løsninger for bedre datakvalitet og for raskere og mer pålitelig innsamling og deling av data. Når det er viktig for liv og helse, skal data være tilgjengelige i sanntid.

Vi er opptatt av at helsedata raskest mulig skal bli tilgjengelige for forskning og analyse i og utenfor instituttet. Vi skal være pådrivere for enklere tilgang til data, og kortere vei fra idé til innovasjon og samfunnsnytte. Vi skal også publisere nøkkeltall og statistikk på nye og bedre måter, blant annet som beslutningsgrunnlag for folkehelsearbeidet og helse- og omsorgstjenestene.

3

Det åpne instituttet

Vår kommunikasjon skal være åpen, inkluderende og lett tilgjengelig.

Kommunikasjon er ett av de viktigste virkemidlene for å løse vårt samfunnsoppdrag og inngår i alt vi gjør. Koronapandemien har understreket betydningen av åpenhet og faglig uavhengighet for tilliten til myndigheter i et demokratisk samfunn.

Vår kommunikasjon av kunnskap og råd skal møte brukerne på deres premisser og nå ut til alle. For å oppnå dette må vi ha god dialog med brukerne, inkludert media, og systematisk hente inn synspunkter på hvordan vi løser våre oppgaver. Vi skal bruke et klart språk og de kanalene for kommunikasjon som til enhver tid er mest relevante for målgruppene våre.

Folkehelseinstituttet skal delta i det offentlige ordskiftet på egne fagområder, og være åpne om usikkerhet og ulike syn på faglige spørsmål. Vi skal være åpne om arbeidsprosesser, metoder, faglige diskusjoner og finansiering.

4

Tiltak som virker

Vi skal vise hvilke tiltak som gir mest helse for pengene og som utjevner forskjeller.

For å styrke folkehelsen må vi ha vitenskapelig kunnskap om tiltak. Vi må vite om de virker, hva risikoen er, og hva de koster. Det krever fremragende forskning, høy kompetanse og avanserte metoder.

Vi vil samarbeide med forvaltningen og tjenestene om evaluering av tiltak, og vi vil særlig se på tiltak som er aktuelle i kommunene. For å analysere helseeffekten av ny politikk og samfunnsendringer vil vi blant annet bruke naturlige eksperimenter som utgangspunkt.

Viktige tema vil blant annet være smittevern og vaksiner, sosial ulikhet, psykisk helse og rus, og oppvekstvilkår for barn og unge.

Mange av de aktuelle folkehelseutfordringene krever samarbeid på tvers av samfunnssektorer. Ett av virkemidlene er å kombinere helsedata med informasjon fra andre sektorer, for eksempel miljø- og samferdselssektoren, landbruk, og barne- og familievern.

5

Fremtidens helse- og omsorgstjenester

Vi skal legge grunnlag for utformingen av fremtidens helse- og omsorgstjenester.

Forventningene til helse- og omsorgstjenestene øker samtidig som ressursene er under stort press. En aldrende befolkning, økende antimikrobiell resistens og dyr medisinsk teknologi vil kreve at helsetjenestene blir stadig mer effektive.

Det er stort behov for ny kunnskap som muliggjør en bærekraftig helsetjeneste som leverer høy kvalitet og har likeverdig tilgang for hele befolkningen. Koronapandemien viser også viktigheten av kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenesten påvirkes i kriser.

Vi skal blant annet se på hvordan primær- og spesialisthelsetjenestene påvirker hverandre, og hvordan behovene til eldre, personer med psykiske lidelser, og ulike innvandrergupper kan møtes bedre. Vi skal særlig bidra med forskning som er nyttig for de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og med vurderinger av nye metoder for behandling.

6

Store samfunns- utfordringer

Vi skal styrke samfunnets evne til å løse nye, komplekse utfordringer knyttet til helse.

Samfunnet vårt er i rask utvikling, og endringstakten ser ut til å øke. Det skaper nye trender og utfordringer for folkehelsen i alle land, som for eksempel nye typer utenforskap, endring i fruktbarhet, og konsekvenser av endringer i klima og miljø.

Folkehelseinstituttet skal bidra til å identifisere og sette søkelys på store samfunnsutfordringer knyttet til helse, og vi skal bruke vår posisjon som statlig kunnskapsorganisasjon til å ta nye initiativ sammen med andre aktører i Norge og internasjonalt.

Våre viktigste virkemidler er innovativ infrastruktur som kohorter, registre og andre datakilder, og fremragende forskning som er konkurransedyktig internasjonalt. Vi skal utvikle nye forskningsområder for å beskrive problemer, finne årsaker og mulige løsninger, og vi skal utvikle datakilder som dekker ubesvarte behov.

7

Forutse helsetrusler

Vi skal være ledende på bruk av stordata, maskinlæring og modellering på folkehelsefeltet.

Stadig mer kunnskap om helse og helse- og omsorgstjenester kommer fra avanserte analyser som bygger på store datakilder, sofistikerte algoritmer og rå regnekraft. Det gir oss nye muligheter og stiller krav til at vi utvikler kompetansen som trengs for å vurdere nye kunnskapskilder kritisk.

I vårt eget arbeid skal vi i økende grad beskrive fremtidsscenarier for ulike helsetrusler, for eksempel ved hjelp av modeller for fremtidig utvikling av sykdomsbyrden i Norge. I koronapandemien har vi gjort nye erfaringer med infeksjonsmodelleringer og med analyser av genetiske data fra mikrobiologiske laboratorier, og vi har sett hvor nyttig det vil være å effektivisere oppsummering av internasjonale forskningsfunn med maskinlæringsverktøy.

Folkehelseinstituttet skal utvikle fagmiljøer som er ledende i å anvende og fortolke avanserte analyser til nytte for folkehelsen og helse- og omsorgstjenestene. Det skal vi gjøre i samarbeid med ekspertise i Norge og internasjonalt.

8

Klimaendringer og helse

Vi skal ta en ny rolle i spørsmål om klima, miljø, mat og helse.

Klimaendringer kan påvirke den psykiske og fysiske helsen i befolkningen på flere måter: fra luftveis- og hjerte- og karsykdom, allergi, skader og død knyttet til ekstreme værhendelser, til endringer i utbredelse og geografisk fordeling av smittsomme sykdommer og antimikrobiell resistens.

Folkehelseinstituttets faglige bredde er et godt utgangspunkt for en ny innsats som går på tvers av sektorer. Vi skal utvikle ny kunnskap om årsaker, risiko, helseeffekter og tiltak, med utgangspunkt i vår metodekompetanse og infrastruktur som helseregistre, helseundersøkelser, laboratorier og biobanker.

En sentral problemstilling i årene fremover handler om bærekraftige og klimatilpassede matsystemer. Vi vil styrke kunnskapen om mat som er sunn, trygg og bærekraftig i et globalt perspektiv. Folkehelseinstituttet har særlig gode forutsetninger for å bidra med kunnskap om kosthold og helseeffekter, og kunnskap om mattrygghet.

9

Norge i verden

Vi skal bidra til bedre helse globalt og analysere hvordan utviklingen internasjonalt vil påvirke helsen i Norge.

Koronapandemien har vist hvor avhengige vi er av internasjonalt samarbeid om helseberedskap, forskning og kunnskapsdeling, og produksjon av vaksiner og legemidler. Den har også vist betydningen av sterke og vitenskapelig uavhengige folkehelseinstitutt.

For å nå FNs bærekraftsmål mot 2030 vil vi arbeide med utfordringer som er betydelig større i lav- og mellominntektsland enn i høynntektsland, og som i særlig grad krever samarbeid på tvers av landegrensene. Vi prioriterer innsats der vi har nasjonal ekspertise.

Vi skal bidra til å etablere og styrke folkehelseinstitutter globalt og til å utvikle grunnlag for politikkutforming. Viktige kunnskapsområder er klimaendringer og helse, ikke-smittsomme sykdommer og smittsomme sykdommer. For å styrke global helseberedskap må vi videreutvikle infrastruktur og kunnskapssystemer som gjør det mulig å håndtere kriser effektivt og kunnskapsbasert.

Folkehelsearbeid er samfunnets samlede, organiserte innsats for å forebygge sykdom og fremme helse og livskvalitet.